

Anti-pest beleidsplan 2019 - 2020

Inhoud

Anti-Pestbeleidsplan CBS 't Klinket	3
Definitie van pesten.	3
Doel van het beleidsplan	3
Een veilige school.....	3
Wie doet wat wanneer?	4
Adviezen aan ouders.....	5
Ouders van gepeste kinderen:	5
Ouders van pesters:	5
Alle andere ouders:	5
Voorkomen van pesten.	6
Regels en afspraken m.b.t. pesten.	7
Algemeen.....	7
Meer specifiek.....	7
Wat is effectief?	8
De vijfsporenaanpak.....	8
Vastleggen.....	9
School en omgeving.....	9
Cyberpesten	9
De school wil cyberpesten voorkomen door:	10
Vertrouwenscontactpersoon en anti-pest coördinator.	10
Taken van de vertrouwenscontactpersoon:	11
Taken van de anti-pest coördinator (APC):.....	11
Pesten; wat is dat?	12

Anti-Pestbeleidsplan CBS 't Klinket

Uitgangspunt: op CBS 't Klinket wordt niet gepest!

Dat zouden we graag willen voor onze school. Helaas is de realiteit soms anders. Op iedere school wordt gepest, ook bij ons. Daarom hebben wij een anti-pestprotocol en een beleidsplan opgesteld. In het anti-pestprotocol staat beschreven hoe wij handelen bij peestsituaties. In het beleidsplan staat beschreven wat wij verstaan onder pesten, hoe we pesten proberen te voorkomen en wat effectief werkt tegen pesten. We vinden het belangrijk dat alle geledingen binnen de school: directie, leerkrachten, vrijwilligers, ouders, medezeggenschapsraad en kinderen weten wat de afspraken tegen pesten zijn.

Definitie van pesten.

De definitie van pesten op school luidt: "Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van een of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen. Ook het buitensluiten van kinderen valt onder deze definitie".

Doel van het beleidsplan.

We willen voor alle kinderen een veilige school zijn waarin zij zich veilig, geaccepteerd en gerespecteerd voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Een goed pedagogisch klimaat, waarin veilig voelen en veilig zijn een veilige basis is voor ieder kind. Dit is een zeer belangrijke voorwaarde om goed onderwijs te kunnen geven en ontvangen.

Een veilige school

Onder een veilige school verstaan wij: een school waar voortdurend en serieus aandacht wordt gegeven aan het realiseren van een veilig schoolklimaat en aan het voorkomen, herkennen en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag. Hierbij blijven wij kritisch naar ons zelf kijken. We doen dit in een cultuur waarin zowel leerlingen als medewerkers aan het denken worden gezet over hun houding en handelen en waarin we hier open over kunnen praten.

We vinden het belangrijk dat kinderen zich bewust zijn van de gevolgen van pesten en leren iedereen te accepteren zoals hij/zij is.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken en te bespreken, kunnen kinderen en volwassenen elkaar aanspreken op deze regels en afspraken als er zich ongewenste situaties voordoen.

Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om veilig en met veel plezier naar school te gaan.

Bij inschrijving stemmen ouders in met het beleid van de school, waaronder het anti-pestprotocol en het anti-pest beleidsplan.

Leerkrachten, leerlingen, ouders en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit anti-pestbeleidsplan.

Wie doet wat wanneer?

Leerkracht bespreekt algemene afspraken en regels m.b.t. pesten aan het begin van het schooljaar, eventueel aangevuld met een groeps gesprek door het jaar heen.

Gewenst effect? Ja → geen additionele actie

Nee

Bij incidenten m.b.t. pesten wordt dit door de leerkracht met de betrokken kinderen en de hele groep besproken. Dit wordt herhaald en er wordt verslag van gemaakt (zie hoofdstuk 12).

Gewenst effect? Ja → geen additionele actie

Nee

Ouders van de pester en de gepeste worden op de hoogte gesteld door de groepsleerkracht. Afspraken/plan van aanpak worden in overleg met ouders vastgelegd. Hierin wordt ook opgenomen wanneer er een evaluatiemoment is. De directeur en de anti-pest coördinator worden door de groepsleerkracht ingelicht. Andere collega's worden tijdens de teamvergadering of via een mail ingelicht. In uitzonderlijke gevallen wanneer er sprake is van fysiek geweld of andere onveilige situaties worden ouders meteen ingelicht, na één incident.

Gewenst effect? Ja → geen additionele actie Nee

Leerkracht meldt dit bij de directeur en de anti-pest coördinator. Deze roept de ouders van de pester op voor een gesprek. De ouders van het gepeste kind worden ook uitgenodigd voor een gesprek.

Gewenst effect? Ja → geen additionele actie

Nee

In overleg met ouders wordt bekeken of verwijzing naar SMW (schoolmaatschappelijk werk) voor advies wenselijk is. Ook een sociale vaardigheidstraining is een mogelijkheid.

Gewenst effect? Ja → geen additionele actie

Nee

Bijzondere maatregelen als uitsluiting van activiteiten/schorsing.

Adviezen aan ouders.

Wanneer u als ouder ontdekt dat een (uw) kind op enigerlei wijze betrokken is bij pesten op school, maak dan een afspraak met school en bespreek het. Probeer kalm en positief te blijven. Pesten is een alledaags probleem en het allerbelangrijkste is om op een constructieve manier samen te werken met de leerkrachten om de situatie te verbeteren.

Uw kind kan ook bij pesten betrokken zijn omdat hij of zij er getuige van is en misschien omdat hij of zij zich op een zodanige wijze gedraagt dat het anderen schaadt. De eerste en belangrijkste stap is goed te luisteren en uw kind de ruimte en de tijd te geven zich uit te spreken.

Wat verwachten wij van ouders? (dit geldt voor ouders van de pester, het gepeste kind en ouders van de klasgenoten)

Ouders geven het goede voorbeeld.

Ouders nemen het probleem serieus.

Ouders luisteren zo objectief mogelijk, maar nemen stelling tegen het pesten.

Ouders geven hun bevindingen door aan de groepsleerkracht en werken mee aan het plan van aanpak.

Ouders spelen geen eigen rechter. D.w.z. dat ouders/verzorgers andere dan eigen kinderen niet aanspreken op hun gedrag.

Ouders van gepeste kinderen:

Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind;

Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken;

Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken;

Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen;

Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;

Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

Neem het probleem van uw kind serieus;

Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden;

Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen;

Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet;

Besteed extra aandacht aan uw kind;

Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;

Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind;

Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

Neem de ouders van het gepeste kind serieus;

Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan;

Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag;

Geef zelf het goede voorbeeld;

Leer uw kind voor anderen op te komen;

Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Wanneer er op school iets is gebeurd en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost!

Denk er eens over na wat u zoal bespreekt aan tafel, bedenkt u zich dan dat kinderen heel veel horen en opslaan.

Voorkomen van pesten.

Wat doen we om een goed en veilig pedagogisch klimaat te creëren?

Leerkrachten zorgen voor een goede sfeer in de klas.
Leerkrachten zorgen voor een veilig klimaat.

We hanteren op school de zogenaamde 'Gouden regels'. Deze hangen op een zichtbare plek in de aula en zijn:

1. Je accepteert een ander kind zoals hij of zij is.
2. Iedereen mag meedoen, je sluit niemand buiten.
3. Je komt niet zonder toestemming aan de spullen van een ander kind.
4. Je lacht een ander kind niet uit en je roddelt niet over andere kinderen.
5. Je bedreigt elkaar niet en je doet elkaar geen pijn.
6. Je bemoeit je niet met een ruzie door zomaar partij te kiezen.
7. Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst uit. Lukt dat niet, dan meld je het bij de leerkracht. Dit is geen klikken!

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels, in overleg met de leerkracht. Die aanvulling wordt opgesteld door en met de groep. Dit zijn de groepsregels. Zowel schoolregels als groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

De leerkrachten bespreken klassenregels en afspraken over hoe we met elkaar omgaan.

Aan het begin van elk schooljaar hebben we de 'Gouden weken'. We bewerkstelligen hiermee een positieve groepsvorming middels het samen maken en bespreken van onze schoolregels en groepsregels, groepsvormende activiteiten en coöperatieve werkvormen.

Leerkrachten hebben een belangrijke voorbeeldfunctie. Zij geven het goede voorbeeld over hoe je met elkaar om dient te gaan.

Leerkrachten leren kinderen hoe ze met elkaar om horen te gaan.

We hanteren de methode Leefstijl (2018) voor sociaal-emotionele ontwikkeling in groep 1 t/m 8.

We gebruiken Kijk! (groep 1 en 2) en Zien (groep 1 t/m 8 - volgsysteem sociaal, emotionele ontwikkeling).

In alle groepen vult de leerkracht de vragenlijst in. Vanaf eind groep 5 wordt het ook door de leerlingen zelf ingevuld.

De kinderen uit groep 5 t/m 8 vullen ieder jaar een anonieme vragenlijst in over sociale veiligheid en welbevinden. (Vensters)

2 keer per jaar wordt er in elke groep een sociogram afgenomen. Hierdoor krijgt de leerkracht meer zicht op de sociale relaties tussen de leerlingen.

Het pedagogisch klimaat wordt 4 keer per jaar besproken op de teamvergadering.

Wanneer de sociale ontwikkeling van een kind of een groep kinderen in gevaar dreigt te komen, wordt dit direct in het team besproken.

Leerkrachten zorgen voor een goede overdracht (naar de duo-leerkracht of naar de leerkracht van de volgende groep).

Wanneer het team hulp nodig heeft, kan het ondersteuningsteam om advies worden gevraagd.

Het stimuleren van gewenst gedrag helpt om pesten tegen te gaan en bevordert een positieve sfeer in de groep. Pesten ontstaat in de context van een negatieve groeps sfeer waarbij iedereen een rol heeft. Als leerkracht bepaal jij de norm, ook als je niets doet. Daadkrachtig en consequent handelen helpt bij het creëren van een rustige en veilige sfeer in de groep. Hierover is meer te lezen in het artikel 'Groepsdynamica in de klas' dat elke leerkracht in zijn bezit heeft. ([link](#))

Regels en afspraken m.b.t. pesten.

Algemeen

Wij pesten niet.

Wij accepteren niet dat er gepest wordt.

Word je gepest, praat er dan thuis en/of op school over.

Word je gepest, de meester en de juffen helpen je.

Je hoeft het niet geheim houden. Kinderen denken geregeld dat ze pestgedrag niet mogen melden bij een leerkracht omdat ze dan klikken. Pestgedrag moet je juist melden: je wilt dat het ongewenste gedrag ophoudt!

We gebruiken geen bijnamen.

Meer specifiek

We doen alleen iets bij een ander wat je zelf ook leuk zou vinden. Dus schelden, fysiek geweld, buitensluiten, uitlachen, discrimineren of beoordelen op uiterlijk zijn uit den boze. We realiseren ons dat deze opsomming nooit volledig kan zijn.

We laten andere kinderen meedoen met spelen, we sluiten niemand uit.

We vangen nieuwe kinderen goed op.

Scholen hebben net als ouders een zorgplicht ten opzichte van de leerlingen. Die zorgplicht omvat ook de verantwoordelijkheid het aantal pestincidenten te verminderen en vooral om er op een veilige manier op te reageren. Elke leerling gedraagt zich op een respectvolle manier en houdt rekening met de rechten van anderen. Op deze manier kunnen scholen aangeven dat ongewenst gedrag hun aandacht heeft. Ouders en kinderen moeten er van op aan kunnen dat er naar hen geluisterd wordt en dat er iets aan de ongewenste situatie gedaan zal worden.

Wat is effectief?

Uit ervaring en onderzoek blijkt dat veel strategieën die gebruikt zijn om het gedrag van de pester te veranderen, niet effectief zijn. We kijken vaak naar de pester met gevoelens van boosheid en frustratie, en naar het slachtoffer met medelijden. Omdat school een verantwoordelijkheid heeft tegenover de kinderen en hun ouders, is het belangrijk dat accuraat en effectief gereageerd kan worden op pestgedrag. Dit betekent dat er een methode moet kunnen worden ingezet die werkelijk leidt tot resultaten: het pesten te laten ophouden. De aanpak die wij hanteren 'de vijf sporen aanpak' is gericht op de hele groep.

Wat deze aanpak bijzonder maakt, is dat het erin voorziet dat het pesten op een voor alle betrokkenen veilige manier wordt opgelost en dat het kinderen (en volwassenen) leert om op een andere manier om te gaan met conflicten. Uitgangspunt is de gedachte dat het uiteindelijk niet helpt om te (dreigen met) straffen en dat het probleem samen opgelost dient te worden.

De vijfsporenaanpak

De vijfsporenaanpak is een benadering van pesten, gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn: de gepeste leerling, de pester, de ouders, de klasgenoten en de school. Welke rol kan de school hierin spelen?

Betrokkenen ondersteunen

Hier volgt een opsomming van mogelijkheden waarbij de school de vijf verschillende partijen die een rol spelen in een peestsituatie kan ondersteunen gericht op het oplossen van het probleem.

1. Steun bieden aan de leerling die gepest wordt.

- Naar de leerling luisteren en het probleem serieus nemen.
- Met de leerling overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met de leerling werken aan oplossingen.
- Waar nodig zorgen dat de leerling deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.
- Zorgen voor vervolgesprekken

2. Steun bieden aan de leerling die pest.

- Bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere leerlingen.
- Helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Laat de leerling zich veilig voelen; leg uit wat u als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
- Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorgen voor vervolg gesprekken.

3. De ouders van de gepeste en van de pestende leerling steunen.

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders op de hoogte houden van peestsituaties.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

4. De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem.

- Praat met leerlingen over pesten en hun eigen rol daarbij.
- Overleg met de leerlingen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Werk samen met de leerlingen aan oplossingen, waarbij zij zelf een actieve rol spelen.

5. De algemene verantwoordelijkheid van de school.

- De school zorgt dat de directie, de mentoren en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
- De school neemt stelling tegen het pesten.
- De school brengt de huidige situatie rond het pestbeleid in kaart.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Vastleggen.

Een belangrijke stap om het sociale klimaat te verbeteren is om zicht te krijgen op de veiligheidsbeleving en de beleving van het schoolklimaat door leerlingen, leraren, ouders, schoolondersteuners en directies. Als de school weet wat er speelt worden knelpunten gesignaleerd en kan het beleid daarop worden aangepast. Het is daarom belangrijk dat alle incidenten worden vastgelegd. Vanuit de onderwijsinspectie is een monitoring verplicht. Een belangrijk instrument om het gevoerde veiligheidsbeleid te monitoren, is het registreren van incidenten. De aard en omvang van de incidenten is een belangrijke graadmeter van de veiligheid binnen de school. Meten is weten.

Om incidentenregistratie tot een succes te maken, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Goede communicatie, centrale registratie en analyse van de gegevens zijn daarvan de belangrijkste.

Op CBS 't Klinket maakt de groepsleerkracht verslag van incidenten en gemaakte afspraken. Dit wordt vastgelegd in ParnasSys, leerlingdossiers, notitie, onderwerp gedreag. Bij zowel de pester als het gepeste kind. In het stroomschema staat vermeldt wanneer de directeur een verslag maakt.

School en omgeving.

CBS 't Klinket is een dorpschool. Kinderen van onze school komen elkaar ook bij clubs en verenigingen tegen. We sturen ons pestprotocol naar verenigingen binnen Koudekerke waar kinderen lid van zijn. Wanneer we signalen van pesten krijgen vanuit een vereniging, nemen we contact op en zorgen we voor een eenduidige aanpak. We vragen om eventuele reacties en verzoeken verenigingen om op een lijn met de school te gaan zitten.

Cyberpesten.

Cyberpesten is een specifieke vorm van pesten. Het vindt echter niet fysiek plaats, maar via social media. Anonieme berichten versturen via MSN, SMS en WhatsApp, Facebook, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen en het versturen van een e-mail bom zijn enkele specifieke voorbeelden van wat wij op school onder cyberpesten verstaan.

Omdat cyberpesten anoniem is en ongevraagd 24 uur per dag in je huis komt, neemt onze school gericht een aantal aanvullende maatregelen. De effecten van cyberpesten kunnen namelijk (nog) erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verdwijnen.

De school wil cyberpesten voorkomen door:

- de leerlingen bewust te maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten, met behulp van gerichte voorlichting en ondersteunende programma's.
- samen met de leerling afspraken te maken over internetgedrag via een Internetprotocol.
- het cyberpesten bespreekbaar te maken in de groep en de leerlingen elkaar daarop te laten aanspreken.
- leerlingen duidelijk te maken wat de sancties zijn op cyberpesten (uitsluiten van internetgebruik op school als milde vorm, het verwijderen van school als uiterste maatregel)
- De kinderen uit groep 7 en 8 krijgen in datzelfde jaar een gastles over sociale media.

Wanneer we op onze school een melding krijgen van cyberpesten dan worden er de volgende maatregelen genomen:

- De leerkracht en/of de anti-pest coördinator gaat in gesprek met de getroffen leerling.
- De leerkracht en/of de anti-pest coördinator neemt direct contact op met de ouders van zowel slachtoffer als dader. (indien bekend)
- De leerkracht of de anti-pest coördinator meldt het incident bij de vertrouwenscontactpersoon van school.
- De anti-pest coördinator neemt contact op met de provider en verzoekt de foto's/bestanden te verwijderen.
- De leerkracht en/of de anti-pest coördinator adviseert de ouders van de gepeste leerling om aangifte te doen bij de politie.
- De leerkracht en/of de anti-pest coördinator probeert de dader(s) te achterhalen en voert de afgesproken maatregelen uit, wanneer het leerlingen van school betreft.

Vertrouwenscontactpersoon en anti-pest coördinator.

Dit schooljaar (2019-2020) hebben we een vertrouwenscontactpersoon. Dat is Jacqueline Bok. Martien le Clercq is de anti-pest coördinator. Zij zijn bij de kinderen bekend. Bij hen kunnen de kinderen terecht wanneer ze bijvoorbeeld gepest worden. Eens per jaar gaan Jacqueline en Martien de klassen rond om de kinderen te vertellen wie ze zijn en wat hun taken zijn. Door de groepsleerkrachten wordt dit een aantal keren per jaar herhaald.

Het anti-pestprotocol wordt jaarlijks geëvalueerd binnen het team. Bij aanpassingen adviseert het ouderdeel van de MR en stemt de personeelsgeleding ermee in. Op deze manier zorgen we ervoor dat het een 'levend' document is. Het protocol staat op de website van de school en is bekend bij alle teamleden en betrokkenen van onze school. (zie groepsklapper)

Taken van de vertrouwenscontactpersoon:

De vertrouwenscontactpersoon is een aanspreekpunt voor kinderen, ouders en medewerkers (teamleden) die ontevreden zijn over nalatigheid van gewenst en niet gewenst gedrag op school.

De vertrouwenscontactpersoon vangt deze kinderen/personen op en begeleidt ze bij het zoeken naar een oplossing. Daarmee heeft ze een spilfunctie in het borgen en bevorderen van de sociale veiligheid in school. De werkzaamheden van de vertrouwenscontactpersoon zijn te verdelen in drie hoofdtaken:

Taken van de anti-pest coördinator (APC):

- Hij is verantwoordelijk voor het anti-pestbeleid op onze school; hij houdt zicht op berichtgeving en wetgeving omtrent het onderwerp pesten binnen het primair basisonderwijs zodat ons anti-pestbeleid up-to-date is en voldoet aan de wet.
- De APC is er verantwoordelijk voor dat alle direct betrokken partijen kennis hebben van het anti-pestprotocol. Hij zal ervoor zorgen dat het anti-pestprotocol binnen de school regelmatig onder de aandacht wordt gebracht en “leeft” binnen onze school.
- Eens in het jaar zal de APC het anti-pestprotocol op een teamvergadering op de agenda zetten; dit om als team gezamenlijk te beoordelen of het protocol nageleefd wordt, of het (nog) up-to-date is en of we er als team zaken in zouden willen veranderen.
- Binnen onze school zijn Jacqueline Bok en Martien le Clercq aanspreekpunt voor alles wat te maken heeft met “pesten”. Zowel leerlingen, als ouders/verzorgers en collega’s kunnen een beroep op hen doen. Martien en Jacqueline zullen samen met de betreffende leerling(en), de betreffende ouders/verzorgers en de betreffende leerkracht(en) het pest probleem in kaart brengen en de vijf-sporen aanpak coördineren. Vervolgens houden zij een vinger aan de pols tijdens het traject dat gestart is en blijven zij het aanspreekpunt.

Pesten; wat is dat?

Als een kind zich al langer ongelukkig voelt omdat hij of zij stelselmatig geconfronteerd wordt met onaardig of agressief gedrag, wordt geplaagd of buitengesloten van de sociale groep (school, klas, etc.), spreken we van pesten. Wij gebruiken dit begrip dus niet voor incidentele situaties waarbij kinderen zich een enkele keer vervelend of grof gedragen. Het is alleen pesten wanneer het langere tijd aanhoudt, telkens dezelfde persoon betreft en er sprake is van machtsverschil.

Veel kinderen op de basisschool worden wel eens geplaagd. Plagen leert je voor je zelf op te komen. Je wordt er sterker van. Bij plagen is er ook meestal sprake van 'gelijkwaardige' kinderen. Plagen gebeurt incidenteel, is van korte duur en is meestal wel te verdragen.

Plagen is niet dus hetzelfde als pesten. Verschillen zijn:

Plagen	Pesten
Gelijkwaardigheid (1 tegen 1)	Machtsverschil (meerdere ten 1)
Wisselend 'slachtofferschap'	Hetzelfde slachtoffer
Humoristisch	Kwetsend
Af en toe	Vaak/voortdurend/stiekem
Geen psychische gevolgen.	Veroorzaakt psychische schade

We doen allemaal wel eens iets (al dan niet bewust) wat een ander niet bevalt. Echter, wanneer de ander aangeeft dat dit moet stoppen en je gaat toch door, spreken we van pesten.

Toch zijn er binnen elke school/groep kinderen die gepest worden. Deze kinderen worden systematisch psychisch, fysiek of seksueel geweld aangedaan. Zij hebben vaak moeite om zichzelf te verdedigen. Ze voelen zich machteloos tegenover de pestende kinderen en voelen zich vaak eenzaam. De kinderen die pesten daarentegen, zijn vaak de sterkste kinderen uit de groep. Ze kunnen op verschillende manieren pesten:

- met woorden, bijnamen
- lichamelijk
- door achtervolging
- door uitsluiting, negeren
- door stelen of vernietigen van spullen
- door afpersingen

Pesters zijn soms agressief en reageren eerder met geweld dan andere kinderen. Meestal vertonen ze dit gedrag ook naar volwassenen. Een pestend kind dat zijn gang kan gaan, leert dat pesten de enige manier is om je in een groep te handhaven. Het leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten. Naast kinderen die gepest worden en kinderen die pesten zijn er ook kinderen die geen actieve rol in het pesten hebben, maar die wel bepalend zijn voor het voortduren van het pesten. De pestende kinderen voelen zich gesterkt door de zwijgende instemming van deze middengroep. Dit laatste geldt overigens ook voor de kinderen die gepest worden. Doordat zij zich niet goed kunnen verdedigen, voelt het kind dat pest zich gesterkt.

Macht van de pester(s) staat tegenover de onmacht van het slachtoffer. Van groot belang is de beleving van het slachtoffer: die voelt zich onmachtig, de buitenwereld ziet het vaak anders. ("hij/zij moet maar wat ... reageren", "hoe is het mogelijk dat hij/zij dat toelaat?")

Geen respect voor grenzen: de pesters zullen zelden een "nee" of een "stop daarmee" echt accepteren. Pesters hebben meestal een laag ontwikkeld empathisch vermogen. Ook al weten ze dat ze iets verkeerd doen, ze zullen zelden het effect van hun daden kunnen inschatten en beseffen meestal de ernst er niet van. Pesten is een groepsprobleem, dat betekent dat een individu zelden tot nooit het probleem kan oplossen, want een individu kan niet winnen van een groep. De groep moet in actie komen.

Signalen van pesten.

Een kind dat gepest wordt, zal dit niet snel aan ouders of aan de leerkracht vertellen. Het voelt zich beschaamd. Een kind dat gepest wordt, is niet populair en het kind voelt dat als een tekortkoming naar de ouders toe. Soms kan het ook zo zijn dat een kind niets zegt, omdat het denkt dat het probleem dan alleen maar groter wordt.

Het is daarom belangrijk dat pesten en pestgedrag snel wordt gesignaleerd. Om pesten aan te pakken is het goed te weten wat onder pesten wordt verstaan en wat het verschil is met plagen en ruzie.

Bij plagen is het gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is geen duidelijke machtsongelijkheid aanwezig. Leerlingen sluiten elkaar niet buiten en het is vaak de bedoeling om elkaar aan het lachen te maken.

Bij ruzie hebben leerlingen een conflict met elkaar. Ze wisselen over en weer argumenten uit op een emotioneel (boze) manier. Beide leerlingen voelen zich sterk genoeg om de confrontatie aan te gaan waardoor er geen machtsongelijkheid is. Een ruzie leggen leerlingen meestal weer bij.

Van pesten is er sprake als iemand herhaaldelijk en langdurig wordt blootgesteld aan negatieve handelingen door één of meer personen. De negatieve handelingen zijn structureel tegen dezelfde persoon gericht en er is sprake van machtsongelijkheid.

Pesten gebeurt vaak in een specifieke groepscontext die zich kenmerkt door een onveilige en negatieve basissfeer in de groep.

Het signaleren van pesten voor een leerkracht is nog niet zo eenvoudig. Pesten speelt zich af binnen een groepsproces waar de leerkracht zelf een deel van uitmaakt. Dit maakt het herkennen van pesten lastiger.

Daarnaast kun je gewoonweg niet alles waarnemen. Buiten het zicht om pesten leerlingen elkaar bij de kapstokken, op het schoolplein, in de gangen, de aula en niet te vergeten op sociale media.

Neem daarom ook de aanwijzingen van ouders serieus. Opvallende signalen zijn bijvoorbeeld dat het kind:

niet meer naar school wil, vaker afwezig is

niets meer over school vertelt

nooit andere kinderen mee naar huis neemt en nooit bij anderen wordt gevraagd

vaak alleen staat

op school slechtere resultaten haalt dan vroeger

vaak dingen kwijt is of met kapotte spullen thuis komt

vaak hoofdpijn of buikpijn heeft

blauwe plekken heeft op ongewone plaatsen

niet wil gaan slapen, veel wakker wordt of nachtmerries heeft

de verjaardag niet wil vieren

niet alleen een boodschap/klusje durft te doen

niet meer naar de speeltuin of andere club wil gaan

bepaalde kleren absoluut niet meer aan wil

thuis prikkelbaar, boos of verdrietig is.

Naast je eigen waarneming en die van de ouders is het ook belangrijk te letten op de andere kinderen in de klas. In hoeverre is er sprake van echte tolerantie, bijvoorbeeld voor verschillen? Een lage tolerantie kan de basis vormen voor onderlinge irritaties, die uitmonden in pestgedrag. Vaak voel je als leerkracht intuïtief aan dat er iets niet klopt in de klas!

Signalen van pestgedrag.

Niet uitgekozen worden

Niet mee mogen doen

Niemand wil naast je zitten

Belachelijk gemaakt worden

Duwen en porren krijgen

Ze maken grapjes over je

Uitgescholden worden

Altijd met een bijnaam genoemd worden

Uitgelachen worden

Er wordt over je geroddeld

Je spullen kapot maken en/of afpakken

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid en is natuurlijk niet compleet. Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Een belangrijke regel is dat het inschakelen van de leerkracht niet gezien wordt als klikken.